

ПРЕССЪОБЩЕНИЕ

Европейски експерти предлагат план за действие за опазването на паметника Бузлуджа

5 декември 2018г. - Европа Ностра, водещата организация за културно наследство в Европа, и **Институтът към Европейската инвестиционна банка** днес публикуваха [технически и финансов доклад](#), съдържащ стратегия за опазване и развитие на паметника Бузлуджа. Сградата беше обявена за един от 7-те най-застрашени обекта на културно наследство в Европа за 2018г. по номинация на фондация „Проект Бузлуджа“.

Докладът е съставен въз основа на резултатите от тридневна експертна мисия в България, проведена от 26 до 28 септември 2018г. По време на мисията делегация от европейски специалисти по културно наследство и финанси посети паметника Бузлуджа и се срещна с представители на Министерски съвет, Министерство на културата и Областна администрация Стара Загора.

Според експертите „паметникът Бузлуджа е уникално инженерно постижение“ и "шедьовър на архитектурата и изкуството от явно **европейско значение** заради своята история, изключителни характеристики и многобройни възможности за ново предназначение". В момента паметникът е изоставен и се руши. "Основната цел на този план за действие е възстановяването на паметника. Първо, той трябва да се обезопаси и да се приведе в използваемо състояние, а след това да му се вдъхне нов живот чрез организиране на туристически посещения и допълнителни събития като семинари, концерти и изложби. Основният замисъл е не да се възстанови оригиналният вид на паметника, а да се приспособи за нови и атрактивни предназначения. Друга основна цел е **паметникът да бъде извън бъдещи политически противоречия**", се казва в доклада.

Обобщение на подробния план за действие, предложен в доклада:

Сградата е държавна собственост и в момента се управлява от Областна администрация Стара Загора. Министерски съвет трябва да **прехвърли собствеността на паметника** на държавната институция, която ще носи отговорност за изпълнението на проекта и за стопанисването му. Най-вероятно е, това да бъде Министерство на културата, а друга възможност е Областна администрация Стара Загора или Община Казанлък. Частна собственост или концесия са силно непрепоръчителни, тъй като няма да има директен контрол върху бъдещото предназначение и съдържание на паметника. Независимо от това, може да се обмисли стопанисване на паметника от частна фирма по време на оперативната фаза.

Паралелно с това **паметникът Бузлуджа трябва да бъде обявен за паметник на културното наследство от национално значение** по българското законодателство.

Необходимо е незабавно да се планират и приложат **спешни мерки**, предотвратяващи допълнителна разруха на паметника и подготвящи го за безопасни посещения. Като минимално изискване сградата трябва да бъде устойчива на атмосферни влияния, за да се спре проникването на вода през покрива или прозорците. Неотложните ремонтни дейности включват почистване на интериора и отстраняване на отпадъците, премахване на опасни елементи, належащи поправки на мозайките, монтаж на прозорци и покриване на покрива. Тези спешни мерки могат да бъдат предприети и финансирани от българското правителство като извънредна целева помощ. Предварително трябва да се извърши техническа оценка на актуалното състояние на сградата и да се определи най-доброто решение за минимални укрепващи дейности. Стойността за провеждане на тези спешни мерки се оценява на приблизително 500 000 евро без ДДС.

Трябва да се проведе **подробно проучване**, за да се направи пълна оценка на текущото състояние на сградата, нейните нужди и приоритети. Проучването ще разработи окончателен идеен проект за бъдещото предназначение на сградата като позволи то да бъде оформено чрез обществени дискусии.

Като основа може да разгледа идейния проект на фондация "Проект Бузлуджа", който предлага творческо, интерактивно и новаторско използване на паметника. Освен това проучването трябва да включва архитектурно заснемане, технически анализ, бизнес план, рисков анализ, план за изпълнение на проекта и оценка на въздействието върху околната среда.

Изисква се **прагматичен подход** и модернизирание спрямо актуалните стандарти и очаквания, но и запазване на духа на оригиналния проект. Основните комунистически символи (например звездите, текстът на основната фасада, медальонът на тавана в централната зала и мозайките) трябва да бъдат запазени заради тяхната архитектурна стойност и художествено майсторство, но не трябва да се възстановяват. Представянето, историята и тълкуването на паметника трябва да изяснят, че те не са запазени, за да популяризират отминалия социалистически период, а за да го поставят в по-широк контекст на българската история през последните два века. Освен това може да се добави стъклен асансьор. Така от терасата на върха на пилона посетителите ще могат да се насладят на грандиозна планинска гледка.

Предварителната оценка на разходите по проекта (включително спешните мерки) е **7,5 милиона евро** без ДДС. Тази оценка е направена под презумпцията, че бетонната конструкция и елементите нямат необичайни повреди. Проектът би генерирал около 600 работни места на година. (Местните персонални разходи могат да варират значително, затова оценката трябва да бъде детайлно проверена и актуализирана по време на проучването). Общо **между 4 и 5 години** ще са необходими за изпълнението на проекта.

Основните икономически нематериални ползи са свързани със създаване на заетост (както в строителния, така и в оперативния период), ползи за околната среда, регионално развитие на туризма и развитие на бизнеса, както и привличане на внимание към важността на паметника и неговата среда. **Материалните ползи** от проекта са генериране на приходи от посетители, организиране на събития и допълнителни дейности (като изложби, продажби), също така субсидии и безвъзмездна помощ.

Смята се, че проектът би отговарял на условията за финансиране по един от **Европейските структурни фондове**, най-вероятно Европейския фонд за регионално развитие или Кохезионния фонд. Критериите ще бъдат изпълнени като допринасяне за регионалното развитие, насърчаване на културен туризъм, опазване на околната среда и развитие на селските райони. Ако българското правителство има интерес за управление и изпълнение на проекта, **EIB JASPERS** (независим екип, специализиран в подготовката на качествени проекти за финансиране от ЕС) **би дал безвъзмездна техническа помощ** за подготвянето на документите за кандидатстване.

Ако Министерство на културата поеме отговорността за паметника, с помощта на Европейските фондове може да се разработи и изпълни много по-амбициозен **проект, който да включва целия Национален парк-музей „Шипка-Бузлуджа“**. Освен опазването на паметниците и природата в него, проектът може да включва цялостна противопожарна система, нова туристическа инфраструктура и включването на парка в международни туристически маршрути.

Опазването на паметника Бузлуджа би било „възобновяване на емблематична забележителност сред уникална природна среда. Това би донесло изключителни културни, туристически и икономически възможности.“ В допълнение „проектът може **да се превърне в пример** за други изоставени обекти от периода на социализма, както в България, така и в Източна Европа, и може да отвори врати за преоценяване на други обекти на културното наследство с цел образование, опазване и ново ползване“, заключава докладът.

Пълният технически и финансов доклад може да прочетете [ТУК](#).

ЗА КОНТАКТИ:

Фондация „Проект Бузлуджа“

Арх. Дора Иванова

E: buzludzha.project@gmail.com

T: +4917678655515 / +359988795215

ЗА ПОВЕЧЕ ИНФОРМАЦИЯ:

www.buzludzha-project.com

www.buzludzha-monument.com

www.facebook.com/buzludzhaproject

Европа Ностра

Йоана Пинеиро, ПР

E: jp@europanostra.org

T: +31 70 302 40 55ю

<http://7mostendangered.eu/>

www.europanostra.org/7-most-endangered-news

twitter.com/europanostra

youtube.com/user/EuropaNostraChannel

Допълнителна информация

Програмата 7-те най застрашени

[Програмата „7-те най-застрашени“](#) идентифицира застрашени обекти на културното наследство в Европа и мобилизира обществени и частни лица като партньори на местно, национално и европейско ниво да намерят реалистично бъдеще за тях. Програмата е основана през януари 2013г. от Европа Ностра с основен партньор Института към Европейската инвестиционна банка и асоцииран партньор Банката за развитие на Съвета на Европа. Тя е вдъхновена от подобен успешен проект на американската организация „Национално обединение за историческо съхранение“. „7-те най-застрашени“ не е програма за финансиране. Нейната цел е да бъде катализатор за действие и да промотира „силата на добрия пример“. Тя има подкрепата на програмата на ЕС Творческа Европа като част от проекта на Европа Ностра „Споделено наследство – споделени ценности“.

От 2013г. насам 29 застрашени обекта на културното наследство от 19 държави в Европа бяха избрани за програмата „7-те най-застрашени“. Първият списък беше публикуван през 2013г., вторият през 2014г., третият през 2016г. и четвъртият през 2018г., Европейската година на културното наследство. През 2016 Лагуната на Венеция беше регистрирана като най-застрашен обект в Европа. Международен екип специалисти по история, археология, архитектура, реставрация и финанси се среща, за да обсъди кандидатурите за програмата „7-те най-застрашени“ и да изготви списък с най-ценните обекти в риск. Окончателните 7 финалиста се избират от Управителния съвет на Европа Ностра.

Експерти по културното наследство и финансите от Европа Ностра и Института към Европейската инвестиционна банка провеждат мисия до 7-те обекта, заедно с организацията, направила номинацията. Мултидисциплинарните екипи в тясна кооперация с национални и местни обществени и частни заинтересовани страни оценяват обектите и съдействат за формулирането на осъществим план за действие за всеки от тях. Резултатите и препоръките от тази мисия се обобщават в технически и финансов доклад. Партньорите на програмата съдействат за прилагането на [доклада](#) на практика.

Европа Ностра

[Европа Ностра](#) е паневропейска федерация от неправителствени организации за културно наследство. Тя е подкрепена от широка мрежа от държавни органи, частни компании и физически лица. Организацията, представена в над 40 страни в Европа, е гласът на гражданското общество и е ангажирана с опазването и популяризирането на културното и природното наследство на Европа. Основана през 1963г., днес тя е призната за най-представителната общност за културно наследство в Европа. Световноизвестният оперен певец Пласидо Доминго е президентът на организацията. Европа ностра се бори за опазването на застрашени паметници, места и пейзажи в Европа, в частност чрез [програмата "7-те най-застрашени"](#). Организацията отбелязва отлични постижения чрез Наградите на ЕС за културно наследство / Награди на Европа Ностра. Също така допринася за формулирането и изпълнението на европейските стратегии и политики свързани с културното наследство чрез структуриран диалог с европейските институции и чрез координацията с Алианса за европейско културно наследство 3.3. Европа Ностра силно популяризира и активно допринася за [Европейската година на културното наследство](#) 2018.

Института към Европейската инвестиционна банка

[Институтът на Европейската инвестиционна банка](#) (ИЕИБ) е създаден в рамките на Групата на ЕИБ (Европейска инвестиционна банка и Европейски инвестиционен фонд) за популяризиране и подкрепа на социални, културни и академични инициативи с европейски заинтересовани страни и широката общественост. Той е основен стълб на общественото и гражданско участие в Групата на ЕИБ. За повече информация <http://institute.eib.org>

Творческа Европа

[Творческа Европа](#) е програмата на ЕС, която подкрепя сферите на култура и творчество, като им дава възможност да увеличат приноса си за работни места и растеж. С бюджет от 1,46 милиарда евро за периода 2014-2020г. тя подкрепя организации в областта на културното наследство, сценичното изкуство, изобразителното изкуство, интердисциплинарното изкуство, издателската дейност, филмите, телевизията, музиката и видеоигрите, както и десетки хиляди творци и професионалисти в сферата на културата и аудиовизуалните изкуства. Финансирането им позволява да работят в цяла Европа, да достигнат до нова аудитория и да развият уменията, необходими в дигиталната ера.

Фондация Проект Бузлуджа

[Фондация Проект Бузлуджа](#) е неправителствената организация, която ръководи инициативата за опазване на паметника Бузлуджа. Основана е през 2015г. от арх. Дора Иванова. Организацията насочва внимание и събира подкрепа на национално и международно ниво сред политическите и професионалните среди, медиите и широката публика. Дейностите на фондацията допринасят за цялостното преосмисляне и преоценяване на социално-икономическата стойност на паметника.